

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.05.2013, sp. zn. 11 Tz 17/2013, ECLI:CZ:NS:2013:11.TZ.17.2013.1

Číslo: 4/2014

Právní věta: Obviněný, jemuž byl uložen trest domácího vězení a který se ve stanovené době nezdržoval v určeném obydlí, nemohl tímto jednáním naplnit znaky skutkové podstaty trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku, neboť v takovém případě trestní zákoník upravuje postupy, jimiž se zajišťuje jiný způsob vykonání tohoto trestu. U trestu domácího vězení jde o rozhodnutí podle § 61 tr. zákoníku o jeho přeměně v trest odnětí svobody, resp. podle úpravy účinné do 30. 11. 2011 o nařízení náhradního trestu odnětí svobody.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.05.2013

Spisová značka: 11 Tz 17/2013

Číslo rozhodnutí: 4

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Domácí vězení, Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, Podmíněné propuštění, Příslušnost soudu

Předpisy: § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku
§ 60 tr. zákoníku
§ 61 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona vyslovil, že rozsudkem Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 9. 8. 2011, sp. zn. 1 T 82/2011, byl v neprospěch obviněného J. T. porušen zákon ve výroku o vině obviněného v bodu IX) rozsudku, a v tomto výroku, jakož i v celém výroku o trestu napadený rozsudek zrušil, a sám rozhodl tak, že obviněného J. T. zprostil obžaloby skutkem uvedeným ve výroku napadeného rozsudku z bodu IX), a za zbývající trestnou činnost mu uložil trest.

Z o d ů v o d n ě n í :

Pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 9. 8. 2011, sp. zn. 1 T 82/2011, byl obviněný J. T. pod bodem IX) uznán vinným přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, jehož se měl dopustit tím, že „od 1. 9. 2010 do 11. 1. 2011 na území okresu H. B., mařil výkon trestu domácího vězení, který mu byl uložen rozsudkem Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 25. 5. 2010, č. j. 2 T 59/2010-56, který nabyl

právní moci dne 25. 5. 2010 tím, že se ve vymezené době nezdržoval na určené adrese P. - R. č. p. 180 a po dobu tohoto trestu domácího vězení i nadále páchal trestnou činností, tedy mařil výkon rozhodnutí soudu tím, že se dopustil závažného jednání, aby zmařil výkon a účel trestu“. Týmž rozsudkem byl obviněný J. T. uznán vinným pod bodem V) přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b) tr. zákoníku, přečinem krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, přečinem neoprávněného opatření, padělání a pozměňování platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku, přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 tr. zákoníku; pod bodem VI) přečinem podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku; pod bodem VII) přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku, dílem dokonaným, dílem ukončeným ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, přečinem krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, přečinem neoprávněného opatření, padělání a pozměňování platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku, přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku, přečinem poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku; pod bodem VIII) přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, přečinem krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, pod bodem X) přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, přečinem krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, pod bodem XI) přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku, přečinem krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku, přečinem poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, pod bodem XII) přečinem podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, pod bodem XIII) přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b) tr. zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku a přečinem krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku. Za tyto přečiny mu byl uložen podle § 205 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání 2 let a 10 měsíců nepodmíněně, pro jehož výkon byl „podle § 39a odst. 3 tr. zákoníku“ zařazen do věznice s dozorem. Současně bylo podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 1, 2 tr. ř. rozhodnuto o nároku poškozených na náhradu škody. Stejným rozsudkem bylo rozhodnuto o vině a trestu ohledně spoluobviněných M. U. a R. Š.

Proti bodu IX) citovaného rozsudku, jakož i proti řízení, jež mu předcházelo, podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného J. T.

Ministr spravedlnosti namítl, že Okresní soud v Havlíčkově Brodě se při svém rozhodování neřídil ustanoveními § 61 odst. 1, 2 a § 337 odst. 1 písm. f) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění účinném do 30. 11. 2011, jakož ani ustanoveními § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Soud nevzal v úvahu, že uložení náhradního trestu odnětí svobody při uložení trestu domácího vězení ve věci vedené u téhož soudu pod sp. zn. 2 T 59/2010 bylo zákonnou sankcí pro případ, že soud dospěje k závěru o maření výkonu nařízeného trestu domácího vězení obviněným. V důsledku toho okresní soud v posuzované věci nesprávně shledal, že obviněný J. T. se jednáním uvedeným v bodu IX) napadeného rozsudku dopustil přečinu podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, ačkoli takovým jednáním nemohly být naplněny znaky skutkové podstaty uvedeného přečinu - především kvůli absenci objektivní stránky. Soud měl po podání obžaloby buď rozhodnout (v rámci předběžného projednání obžaloby) o zastavení trestního stíhání obviněného pro skutek popsany pod bodem IX), nebo (po nařízení hlavního líčení) měl obviněného ohledně tohoto skutku zprostit obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř. Vzhledem k tomu, že soud takto nepostupoval a uznal obviněného vinným, porušil zákon v jeho neprospěch.

Ministr spravedlnosti proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným rozhodnutím byl v bodě IX) výroku o vině porušen v neprospěch obviněného zákon ustanovení § 337 odst. 1 písm. f) a § 61 odst. 1, 2 tr. zákoníku, ve znění účinném do 30. 11. 2011, a v řízení, které mu předcházelo v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř.; podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek ve výroku o vině pod bodem IX) zrušil, dále zrušil u obviněného celý výrok o trestu a všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím pozbyla podkladu, a následně postupoval

podle § 270 odst. 1 tr. ř. nebo § 271 odst. 1 tr. ř.

V rámci veřejného zasedání se k podané stížnosti pro porušení zákona vyjádřila státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství s tím, že ji pokládá za důvodnou. V posuzované věci byl obviněný nesprávně uznán vinným přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, neboť pro případ maření výkonu trestu domácího vězení je již přímo v zákoně uvedena sankce spočívající v nařízení náhradního trestu odnětí svobody, jak je tomu obdobně např. v případě nezaplacení peněžitého trestu. Vyvození trestní odpovědnosti za uvedený přečin by znamenalo fakticky dvojí potrestání obviněného.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, jakož i řízení, které napadené části rozhodnutí předcházelo, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, a shledal, že podaná stížnost je důvodná.

Přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění účinném do 30. 11. 2011 (dále jen „tr. zákoník“), se dopustí ten, kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že dopustí se závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel trestu.

Podle § 61 odst. 1 tr. zákoníku, ve znění účinném do 30. 11. 2011, ukládá-li soud trest domácího vězení, stanoví pro případ, že by výkon tohoto trestu byl zmařen, náhradní trest odnětí svobody až na jeden rok. Podle odst. 2 tohoto ustanovení zmařením trestu domácího vězení se rozumí nedodržení jeho podmínek stanovených v § 60 odst. 3 až 5; v takovém případě soud rozhodne o výkonu celého náhradního trestu odnětí svobody a zároveň stanoví i způsob jeho výkonu.

Ustanovení § 61 tr. zákoníku v uváděném znění výslovně upravovalo zákonné důsledky jednání, jímž pachatel zmařil výkon trestu domácího vězení, a obsahovalo tak „sankci“ pro případ, že k tomu dojde, neboť pokud pachatel nedodržel podmínky uloženého trestu domácího vězení (viz ustanovení § 60 odst. 3 až 5 tr. zákoníku, v tehdy účinném znění), soud rozhodl v řízení podle § 334g tr. ř. o nařízení výkonu celého náhradního trestu odnětí svobody, tj. trestu odnětí svobody v trvání určeném v rozsudku, kterým došlo k uložení trestu domácího vězení.

Z obsahu spisu Okresního soudu v Havlíčkově Brodě sp. zn. 2 T 59/2010 vyplývá, že rozsudkem ze dne 25. 5. 2010 okresní soud uznal obviněného J. T. vinným přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a uložil mu za to mimo jiné trest domácího vězení v trvání 8 měsíců a podle § 61 odst. 1 tr. zákoníku, v tehdy účinném znění, stanovil pro případ, že by byl výkon tohoto trestu zmařen náhradní trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců. Tento rozsudek nabyl právní moci dne 25. 5. 2010. Vzhledem k tomu, že obviněný mařil výkon uloženého trestu domácího vězení (zejména pácháním majetkové trestné činnosti, za niž byl pravomocně odsouzen napadeným rozsudkem Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 9. 8. 2011, sp. zn. 1 T 82/2011), rozhodl označený soud usnesením ze dne 20. 12. 2011, č. j. 2 T 59/2010-104, o tom, že obviněný vykoná náhradní trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců, a to ve věznicí s dozorem. Toto usnesení nabylo právní moci již dne 10. 1. 2012, byť je na něm nesprávně vyznačena právní moc až dnem 25. 1. 2012.

Jak také evidentní, že tentýž soud stížností pro porušení zákona napadeným rozsudkem ze dne 9. 8. 2011, sp. zn. 1 T 82/2011, uznal obviněného J. T. vinným přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, jehož se měl dopustit právě jednáním, jímž mařil výkon trestu domácího vězení, uloženého mu rozsudkem Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 25. 5. 2010 ve věci pod sp. zn. 2 T 59/2010, a za tento trestný čin (a další trestnou činnost) mu uložil úhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání dvou let a deseti měsíců.

Z výše již citovaného znění § 61 odst. 1, 2 tr. zákoníku se přitom podává, že v případě, že byl zmařen výkon uloženého trestu domácího vězení (popřípadě jeho části), soud nařídí výkon celého náhradního trestu odnětí svobody. Nejvyšší soud má za to, že s ohledem na tuto zákonnou úpravu výslovně postihující mařící jednání pachatele je vyloučeno, aby toto jeho jednání, které samo o sobě nenaplnuje znaky skutkové podstaty žádného jiného trestného činu, bylo možno posuzovat jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku s tím, že ze strany obviněného jde o jednání, kterým došlo ke zmaření výkonu nebo účelu trestu domácího vězení. Jestliže zákon v souvislosti s výkonem určitého druhu trestu výslovně stanoví důsledky („sankci“) pro případ, že pachatel uložený trest v určené lhůtě zaviněně nevykonává nebo zaviněně porušuje z něj vyplývající povinnosti či stanovené podmínky, popřípadě i jinak se dopouští jednání mařícího jeho výkon (srov. např. ustanovení § 69 odst. 2, 3 tr. zákoníku ohledně náhradního trestu odnětí svobody v případě peněžitého trestu, ustanovení § 65 tr. zákoníku o přeměně trestu obecně prospěšných prací, a dále i současné znění ustanovení § 61 tr. zákoníku o přeměně trestu domácího vězení v trest odnětí svobody), pak nelze zároveň vyvozovat jeho trestní odpovědnosti za toto mařící jednání pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku. I když obviněný, kterému byl uložen trest domácího vězení, mařil výkon tohoto trestu např. tím, že se ve stanovené době nezdržoval v určeném obydlí, nemohl již tímto samotným mařícím jednáním zmařit výkon trestu domácího vězení a dopustit se tak jednání uvedeného v § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku o trestném činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, neboť v takovém případě trestní zákoník upravuje postupy, jimiž se zajišťuje jiný způsob provádění dalšího výkonu tohoto trestu. U trestu domácího vězení jde o rozhodnutí podle § 61 tr. zákoníku o jeho přeměně v trest odnětí svobody, resp. podle úpravy účinné do 30. 11. 2011 o nařízení náhradního trestu odnětí svobody.

Nejvyšší soud ve shodě s podanou stížností pro porušení zákona dospěl k závěru, že pokud Okresní soud v Havlíčkově Brodě rozsudkem ze dne 9. 8. 2011, sp. zn. 1 T 82/2011, uznal obviněného vinným pod bodem IX) trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, ve znění účinném do 30. 11. 2011, porušil v tomto ustanovení zákon v neprospěch obviněného J. T.

Naproti tomu nelze v daném případě konstatovat porušení zákona v ustanovení § 61 odst. 1, 2 tr. zákoníku, na které ministr spravedlnosti v podané stížnosti poukazoval, když uvedené ustanovení soud v posuzované věci vůbec neaplikoval, a aplikovat ani nemohl. Toto ustanovení se vztahuje na rozhodování o přeměně trestu domácího vězení v trest odnětí svobody, resp. do 30. 11. 2011 na rozhodování o nařízení náhradního trestu odnětí svobody. O nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody z důvodu maření výkonu trestu domácího vězení bylo totiž rozhodnuto v jiné, než v posuzované trestní věci, a to ve věci vedené u Okresního soudu v Havlíčkově Brodě pod sp. zn. 2 T 59/2010 usnesením ze dne 20. 12. 2011, jež nabylo právní moci dne 10. 1. 2012. Toto usnesení však nebylo podanou stížností pro porušení zákona napadeno.

Stejně tak Nejvyšší soud neshledal důvodu k vyslovení porušení zákona v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. v řízení, jež předcházelo napadenému rozhodnutí, resp. jeho napadené části. Ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. upravuje postup orgánů činných v trestním řízení při zjišťování skutkového stavu věci a při hodnocení důkazů. Pokud však pochybení soudu nespočívá v porušení postupu předpokládaného v tomto ustanovení, když soud provedl všechny důkazy potřebné pro své rozhodnutí a po jejich zhodnocení z nich vyvodil odpovídající skutkové závěry, avšak jeho pochybení spočívá v nesprávném právním závěru vztahujícím se k vyslovení viny obviněného J. T. přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, a nikoli ve zjištění skutkových okolností, nelze dovodit porušení zákona v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř.

Nejvyšší soud proto z důvodů výše uvedených vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř., že napadeným rozsudkem Okresního soudu v Havlíčkově Brodě byl v neprospěch obviněného J. T. porušen zákon v

ustanovení § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, ve znění účinném do 30. 11. 2011, podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek ohledně výroku o vině obviněného J. T. v bodu IX) rozsudku a v celém výroku o trestu u něj zrušil, a současně zrušil ohledně tohoto obviněného všechna další rozhodnutí na tuto zrušenou část rozsudku obsahově navazující, pokud touto změnou pozbyla svého podkladu.

Protože ve věci není třeba provádět další dokazování, její skutková stránka je správně vymezena předchozím rozhodnutím okresního soudu, Nejvyšší soud s ohledem na výše uvedené právní závěry sám rozhodl podle § 271 odst. 1 tr. ř. tak, že obviněného J. T. podle § 226 písm. b) tr. ř. zprostil obžaloby, která ho vinila z jednání popsaného ve výroku tohoto rozsudku, v němž byl spatřován trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, ve znění účinném do 30. 11. 2011, protože z důvodů výše již blíže rozvedených se nejedná o trestný čin.

Vzhledem k tomu, že tímto rozsudkem Nejvyššího soudu došlo u obviněného J. T. ke zrušení celého výroku o trestu a způsobu jeho výkonu, když naopak zůstaly nedotčeny ostatní výroky o vině obviněného J. T., které ostatně ani nebyly podanou stížností ministra spravedlnosti napadeny, rozhodl Nejvyšší soud u obviněného o uložení trestu za zbývající trestnou činnost, kterou byl uznán vinným napadeným rozsudkem Okresního soudu v Havlíčkově Brodě.

S ohledem na to, že již okresní soud se při ukládání trestu obviněnému J. T. v zásadě správně řídil hledisky vyplývajícími z ustanovení § 39 až 42 tr. zákoníku a na základě toho mu uložil podle § 205 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání dvou let a deseti měsíců, tak Nejvyšší soud může v podrobnostech odkázat na v tomto směru učiněné závěry okresního soudu. S přihlédnutím k rozsahu zúžení viny obviněného, když obviněný byl zproštěn obžaloby pro přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, a posouzení závažnosti tohoto trestného činu ve vztahu ke zbývající trestné činnosti, ohledně níž zůstal u obviněného nedotčen výrok o vině, Nejvyšší soud uložil obviněnému nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání dvou roků a osmi měsíců (tj. trest odnětí svobody o dva měsíce kratšího trvání než mu uložil okresní soud). Tento trest byl vyměřen podle zásad pro ukládání úhrnného trestu uvedených v ustanovení § 43 odst. 1 tr. zákoníku, tedy zhruba v polovině trestní sazby stanovené u nejpřísněji trestného přečinu krádeže podle § 205 odst. 3 tr. zákoníku.

V souladu s ustanovením § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku jej pro výkon trestu odnětí svobody zařadil do věznice s dozorem. V tomto směru Nejvyšší soud napravil pochybení okresního soudu, který při rozhodování o způsobu výkonu trestu odnětí svobody aplikoval neexistující ustanovení „§ 39a odst. 3 tr. zákoníku“. Pokud snad měl okresní soud na mysli ustanovení § 39a odst. 3 tr. zákona, tak je třeba připomenout, že ke spáchání veškeré posuzované trestné činnosti došlo až po 1. 1. 2010, tedy za účinnosti nového trestního zákoníku. Ostatně obviněný byl také ohledně všech skutků uznán vinným trestnými činy podle trestního zákoníku. Použití dřívějšího trestního zákona, tj. trestního zákona účinného před spácháním trestného činu, který v době spáchání činu již pozbyl účinnosti, v posuzované věci nepřicházelo vůbec v úvahu a jeho aplikace neodpovídá pravidlům pro posuzování časové působnosti trestních zákonů (srov. § 2 a 3 tr. zákoníku).

V souvislosti s výrokiem o zrušení všech obsahově navazujících rozhodnutí, jež na základě tohoto rozsudku Nejvyššího soudu pozbyla svého podkladu, je třeba upozornit, že došlo mimo jiné též ke zrušení usnesení Okresního soudu Brno-venkov, ze dne 5. 3. 2013, sp. zn. 1 PP 41/2013, jež téhož dne nabylo právní moci, a kterým byl obviněný J. T. podmíněně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody uloženého mu v této věci. Proto bude nutno znovu rozhodnout o původní žádosti obviněného o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody ze dne 30. 1. 2013 (č. l. 1 spisu Okresního soudu Brno-venkov, sp. zn. 1 PP 41/2013), o níž v důsledku tohoto rozsudku Nejvyššího soudu nebylo rozhodnuto, a zůstala tak nevyřízena. Podle Nejvyššího soudu k takovému rozhodnutí bude funkčně příslušným soudem Okresní soud Brno-venkov, který výše již citovaným, a tímto rozsudkem

zrušeným, usnesením rozhodoval o této žádosti obviněného. Ostatně tento soud v případě opětovného podmíněného propuštění obviněného bude sledovat způsob jeho života během zkušební doby podmíněného propuštění.

Nejvyšší soud v tomto směru pro úplnost připomíná, že vyhověl stížnosti pro porušení zákona podané ve prospěch obviněného a rozhodl v jeho prospěch, a proto v dalším řízení nemůže dojít ke zhoršení jeho postavení ve srovnání se stavem založeným před tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu (§ 273 tr. ř.).